

Hart voor de Zaak – Hart voor de Zak

De Zak van Zuid-Beveland is een uniek gebied. Niet alleen vanwege zijn mooie landschap, maar ook omdat in bijna alle dorpen op zondag nog steeds de kerkdeuren opengaan. Hoe klein de groep vaak ook is, er wordt op vrijwel ieder dorp iedere zondagochtend gedankt en gebeden, gezongen en gepreekt. Maar u weet, net als ik, dat het lastig is om met een steeds kleiner wordende groep in al die dorpen de kar te blijven trekken, hoe gemotiveerd je ook bent. In ieder dorp leeft de vraag 'hoe lang nog?' terwijl ook in ieder dorp het verlangen leeft dat de kerken open mogen blijven.

Bij mijn aantreden in de kerk van Driewegen, Ellewoutsdijk en Ovezande, is mij gevraagd of ik een deel van mijn tijd wilde besteden aan het verkennen van 'de toekomst van de kerken in de Zak'. Dit artikel is een samenvatting van een startnotitie over verdergaande kerkelijke samenwerking. De predikanten Marjo Wisse (Borssele, 's Heer Arendskerke, Lewedorp) en Egbert Rietveld (Nisse, Hoedekenskerke, 's Heer Abtskerke) hebben meegedacht met de notitie, maar er zijn ook contacten geweest met Oudelande en Nieuwdorp. De gemeenten van Heinkenszand en 's Gravenpolder (waarbij ook Baarland hoort) zijn groter en zijn in deze eerste fase vooralsnog minder in beeld.

Alle kerken open

Uitgangspunt is dat zo lang mogelijk in ieder dorp een levende geloofsgemeenschap is die op zondagochtend bij elkaar komt. Ander uitgangspunt is dat het bij samenwerking niet alleen gaat om het behouden van het bestaande. Het gaat ook om het ontwikkelen van nieuwe missionaire en diaconale initiatieven. Bovendien denk ik dat onze kleine kerken er goed aan doen verder over de kerkmuren heen te kijken door de band met andere, bijvoorbeeld Rooms-katholieke, kerken te versterken.

Maar er wordt toch al samengewerkt? denkt u wellicht. Dat is zo. De gemeenten o.l.v. ds. Marjo Wisse en ds. Egbert Rietveld zijn er een voorbeeld van. Het gezamenlijk aanstellen van een predikant is de meest in het oog springende vorm van samenwerking. Bovendien hebben Borssele, Lewedorp en 's Heer Arendskerke onlangs hun federatieve samenwerking bekrachtigd, met een gezamenlijke kerkenraad. En Hoedekenskerke, Nisse en 's Heer Abtskerke zetten ook stappen naar verdergaande samenwerking. Dit zijn belangrijke stappen, maar we zouden ook kunnen denken aan een nog wat grotere 'koepel-gemeente' (of als u het beeld mooier vindt, onder één grote regenboog). Wellicht in de vorm van een federatie met één overkoepelende kerkenraad waarin de gemeenten evenredig vertegenwoordigd zijn. Waarin opgebouwde financiën uit het verleden vooralsnog afzonderlijk beheerd blijven maar waar wel goede, ook financiële afspraken zijn over wat je samen doet. Met vieringen per dorp, maar om de zoveel tijd ook een gezamenlijke kerkdienst, om elkaar als gelovigen in de Zak te kunnen ontmoeten en versterken.

Knelpunten

Tijdens mijn eerste verkenning heb ik een lijstje met knelpunten opgesteld, waarvan ik denk dat ze in de toekomst nijpender worden als we die niet structureel aanpakken:

- (dreigend) tekort aan ambtsdragers
- kleiner wordende groep vrijwilligers
- onvoldoende mogelijkheden tot hedendaagse communicatie (b.v. website)

- onvoldoende beschikbare deskundigheid t.a.v. beheerzaken (financiën, gebouwen, ledenadministratie)
- het bekostigen van een predikant
- capaciteit voor vorming en toerusting / kringwerk
- capaciteit voor kinderwerk en jeugdwerk

Wat mij betreft gaat het niet om het op korte termijn samenvoegen of opheffen van kerkelijke gemeenten ter plaatse maar juist om het realiseren van oplossingen voor de knelpunten waardoor gemeenten verder kunnen de komende jaren. Samenwerking moet niet leiden tot nog meer werk en nog meer vergaderen, maar tot een betere verdeling van het werk en een efficiënt gebruikmaken van menskracht en middelen.

Vernieuwing

Bovendien heeft een levendig verbond van gemeenten ook een uitstraling naar buiten toe. Elders in het land zijn voorbeelden te vinden van zogeheten 'pionierskerken', die erop gericht zijn mensen die niet of nauwelijks (meer) naar een kerk gaan weer bij het geloof te betrekken. Onder dit artikel staan een aantal internetadressen waarop voorbeelden te vinden zijn. Met enige verbeelding en geloof zie je een dergelijk initiatief zomaar in de mooie Zak van Zuid Beveland ontstaan.

Zoeken en verlangen naar vernieuwing van het kerk-zijn, herontdekken van de kern van het evangelie, vernieuwde oriëntatie op wat het betekent om mee te doen in 'de beweging van Jezus van Nazareth', is niet van vandaag of gisteren. Het zijn bewegingen die telkens weer in de geschiedenis van de wereldwijde kerk opkomen. Wie goed kijkt ziet tegen soms sombere ontwikkelingen in, volop tekenen van hoop door alle kerken heen.

In het verlangen naar meer ontmoeting en samenwerking geldt dat iemand een eerste stap en vaak zelfs meerdere stappen durft te zetten. Wellicht geldt juist op dit punt, evenals bij de andere aspecten van dit initiatief, ook wel het woord van Jezus: "Wie zijn leven durft te verliezen, die zal het behouden".

Ds. Arie van der Maas

www.pkn.nl/missionair/pionieren

www.izb.nl/projecten

www.nijkleaster.nl